

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

Felelős szerkesztő: LAKITS VENDEL.

Laptulajdonos: „Népnevelők Budapesti Egyesülete.“	Kiadó: * MÉHNER VILMOS. Budapest, IV. ker. Papnövelde-utca 8.
Megjelenik e lap minden szombaton. Előfizetési ára: Egész évre 4 frt. Fel évre 2 frt. Negyed évre 1 frt. Pályázatok és egyéb hirdetések petit soronként 10 krral számíttatnak. — Kéziratok nem küldetnek vissza. —	A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz: Budapest, VI. ker., Érsek-utca 4. sz. előfizetési pénzek, reklamátiók és hirdetések a kiadóhoz: IV. ker. Papnövelde-utca 8. sz. küldendők.

A magyar nemzet gyásza.

Szent István koronájának örököse, a magyar király egyetlen fia, a magyar nemzet reménysége, **Rudolf trónörökös meghalt.** Mint a haragos ég villáma, oly hirtelen érte nemzetünket a csapás, melynek hazánkra való hatása kiszámíthatatlan.

A legalkotmányosabb fejedelem s hű feleségének, a magyarok őrangyalának, a fenkölt lelkű királyasszonynak nemesen dobogó szívét kimondhatatlan fájdalom marczangolja.

Elvesztették azt, a kiben legnagyobb gyönyörúségük telt, a kit rajongó szeretettel öleltek keblökre s a ki népek millióinak boldogítására volt hivatva. Elvesztette az uralkodó család is szemefényét, a magyar nemzet pedig leendett királyát, a kire büszkén tekintett s a kiben atyjának méltó utódját látta.

Nincs rá szó, nincs rá fogalom, mely a koronás királya iránt hű magyar nemzet fájdalmát, mit a nagy veszteség felett érez, méltóképen kifejezhetné. Megnyugvást csak a királyok királyának akarátában találhat.

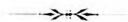
Az, a kinek ajkáról először hangzott el „az imádott magyar haza“ kifejezés, a ki felséges királyi atyja által magyar szellemben neveltetett, a ki irodalmunkat felkarolta s a magyar írók között vezérszerepre vállalkozott, s kinek barátságával a legjobb érzelmű magyar főurak közül nem egy dicsekedhetett: itt hagyta „imádott“ magyar hazáját, a királya iránt hű magyar népet; itt hagyta — hirtelen, bucsuzás nélkül — a legjobb, a legnemesebb szívű szülőket, itt a szerető hitvest s egyetlen gyermekét.

Oh hatalmas Isten, magyarok Istene, mivel érdemeltük meg, hogy így látogatod a te népedet, a boldogságos Szűzanya pártfogása alatt levő jó magyar népet?!

Kérünk, földre omolva, szent áhitattal kérünk: fordítsd felénk tekintetedet, vigasztald meg a legjobb, a legnemesebb földi uralkodó mélyen megszorított szívét; adj gyógyító balzsamot arra, adj neki erőt a fájdalom elviselésére, hogy népeinek boldogítására még sokáig éljen!

A magyar nemzet mély gyászba borulva, könyes szemmel állja körül szeretett királya egyetlen fiának ravatalát, mert érzi, tudja, hogy egyik leghűbb fiát veszté a magyar haza — a szeretett jó király fiában.

Az ország gyászt ölt s minden templomban imádkoznak az elhunyt lelkeért Istenhez, a ki, a mint megszorította a jó királyt, s annak hitvesét, vérző sebet ejtett az elhunyt trónörökös fiatal nejének szívéen s árván hagyta a kiseded Erzsébetet: meg is vigasztalja azokat s gondoskodik arról, hogy a magyar nemzet még sokáig örülhessen jelenlegi uralkodójának s méltó utódot találjon nemes szívre valló bölcs kormányzásának folytatására.

Báró Eötvös József halálának évfordulóján.

Az anyaszentegyház nagy ünnepén, melyen a szent lelkesedésnek, a világosságnak és a szeretetnek szimbolumait, az oltári szövétnekeket megáldják az úr szolgái, Magyarország

néptanítóinak lelkes kis tömege is ünnepet ül. Naptárainkban még nem szokás nemzeti ünnepeinkről külön jegyzéket vezetni; de azért azok, a kik nagyjaink emlékezetének kegyelettel áldoznak, a naptár újmutatása nélkül is megjelennek a kegyelet oltáránál időszakonként, hogy felelevenítsék azoknak emlékezetét, a kik nemzetünknek boldogításán fáradoztak és utolsó lehelletökig világító fáklyákként jelölték meg azt az ösvényt, a melyet a magyarnak követnie kell, ha rendületlenül híve akar lenni ennek a hazának.

Eötvös József bárót a magyar néptanítóóság s vele együtt a magyar nemzet java-sava is méltán azok közé sorolja, a kiket a népek istene próféta lélekkel megáldva azért küldött közénk, hogy a sötétséget eloszlatva, világosan megjelölje azt az utat, a melyet követnünk kell, hogy a földnek színéről el ne pusztuljunk. Ő volt az, a ki a szentírás ama nagy igéjét: „elvész a nép, a mely tudomány nélkül való,“ e században köztünk, magyarok között, a legérthetőbben hangoztatta és a nemzeti népnevelésügy gondozását törvényhozóinknak lelkére kötötte. Ugyan ezért, ha mindenki megfelelne is róla, a nemzet-nevelő államférfiuról, a magyar néptanítóóságnak még halálának évfordulóján is hangosan kellene hirdetnie, hogy Eötvös szelleme nem halt meg, eszméiben él közöttünk — örökké!

Ezért ünnepel ma a magyar tanítóóságnak lelkes kis serege országszerte. S ünnepükön, a midőn Eötvös nagy szelleme iránt a kegyelet adóját leróják, egymást buzdítva újból és újból szent fogadalmat tesznek arra nézve, hogy a nemzeti népnevelésügynek hűséges szolgálói lesznek, a miként az elköltözött óhajtottta azt.

A magyar tanítóóság kegyeletes ünnepében osztoznak híven mind azok, a kik Eötvössel együtt imígy fohászkodnak a népek istenéhez: „óh hon! hadd lássam népemet boldogulva virányidon!“

És míg a tanítóóság a magyar haza hű fiaival egyetemben emeli fel áldást kérő imáját nemzetünk jólétéért a népek sorsát intéző egek urához ma, a magyar tanítóóság reményteljes nemzedéke, a tanítói özvegyek és árvák, a koldús botra utalt kiérdemült tanítók áldást rebegnek e napon mindazokra, a kik Eötvös nevével, szellemével felfegyverkezve az emberbarátok, nemes szívét azok felé hajlítják, a kik e nemzet legszerényebb napszámosainak vallják magukat.

Sokan vannak tehát, a kik ma ünnepet ülnek; sajnos, hogy a hála és a kegyelet ünnepe még ma sem lehet teljes.

Hányan vannak még közöttünk, néptanítók között is, a kik meg nem értik s azért nem is dícsőíthetik Eötvösünk nagy szellemét? és hányan vannak, a kik a magyar néptanítószabadság szebb és nemesebb törekvéseit félre magyarázzák, küzdelmeit nem méltányolják? és hány az a jeles ifjú, a kinek reménységét az „Eötvös-alap“ jótéteményei, ösztöndíjai nem mozdíthatják elő? és mennyien azok, a kiknek segítségért esdő szózatát ridegen kell visszautasítanunk?!

Vajha szép ünnepünknek a jövőben többé ne lenne soha ilyen elszomorító háttere!

A magyar tanítószabadsághoz!

A mai viszonyok között nincs mit csodálni, ha a népnevelésügy megszűnt közvélemény lenni; nincs mit csodálni, ha a tanítók, kik a megelőző 12 év alatt más elbánás-módhoz valának szokva, lassan-lassan minden kedvüket, lelkesültségüket veszítve: hosszú álomba merültek. A kormány, mely — a helyett, hogy megörült volna a jelenségnek — megíjédt közel 25 ezer intelligens fő öntudatra ébredésétől, és a klérus, egyesült erővel törekedtek azon, hogy az ébredő 25 ezer embert értelmetlenné tegyék. Fájdalom, czéljokat elérték. A magyar tanítószabadság a hatalom és intrigua előtt meghajolt, és most alszik, mert anyagi és erkölcsi helyzetének összes kellemetlenségei lidércz-nyomásként nehezednek mellére. A magyar tanítószabadság egy oly óriáshoz hasonlít, kinek agya eszmél, szíve mélyen érez, de megkötözött tagjait mozdítani nem tudja.

Föl tanítók! édes testvéreim! Itt az ideje, hogy ébredjünk álmainkból, és férfias, komoly munkához fogjunk! Ragadjuk meg vezérférfiaink felénk nyújtott baráti jobbját! Lépjünk táborba nyílt sisakkal, bátor lélekkel „igazságos“ jogaink kivívása érdekében.

Föl magyar tanítók! Kövessük a vezérférfiaink kezében magasan lengő zászlót! Szellemi harcunkban velünk és ügyünkkel lesz az Isten! Jöjjünk össze Pesten ez év augusztus havában egyetemes-gyűlésre! melyen — egyebek között — bajaink orvoslása felett is tanácskozhatunk. Kartársaink, szóval és tollal hassanak oda, hogy a tanítóknak — kivétel nélkül — mintegy vérökbe menjen át az egyetemes-gyűlés tartása iránti szükségességnek érzete. — Vagy talán felesleges is ez?!

Tekintsünk csak szét magunk körül! Összehasonlítva jelen anyagi és erkölcsi viszonyainkat a 20—25 év előttiekkel, pillanatra úgy tetszik, hogy sorsunk javult; de ha tekintetbe vesszük a drága lakás- és érzelmi viszonyokat, melyek állandó, sőt fokozódó súlylyal nehezednek reánk: bizony el kell ismernünk, hogy a tanítószabadság mai anyagi helyzete

semmivel sem különb, éppen olyan silány, mint a multban volt. Nyugdíjunk nevétségesen nyomorúságos. Egy hivatal-szolga, kinek három évi katonai szolgálatból áll qualificatiója, bizonyosan nem cserélne állást és nyugdíjat a magyar tanítóság $\frac{9}{10}$ -ével. Oly tény ez, melyre elég reá gondolni, hogy a szégyentől és haragtól arcunkba szökkék a vér. És a magyar tanítók ez állapotokat eléggé tűrhetőeknek tartanák ahhoz, hogy tovább is tétlenségben maradjanak?

Vagy talán nincsen szükség az egyetemes gyűlésre, a közös actióra? Tekintsünk csak szét magunk körül! Vessünk egy pár futó pillantást egyleti ügyeink, önképzésünk leghatalmasabb eszközeire! A tanítók továbbképzésének e leghatalmasabb momentuma a legtöbb helyen kiveszett, másutt haldoklik. Önkéntelenül merül fel a kérdés: vajjon mi lehet e szomorú állapot oka? A kormánynak irántunk való célzatos indolentiája, mely a fuvar- s napidíjaktól, e csekély segítségtől is megfosztott bennünket, hogy az egyleti ténykedést lehetetlenné tegye; továbbá általános szegénységünk, melynél fogva képtelenek vagyunk az évi 10—12 frt áldozat meghozatalára, végül az egymással meghasonlás voltak s hihetőleg lesznek is még jó ideig, okai az e téren corruptionának.

Szükség van az egyetemes tanítói gyűlésre a testületi szellem megteremtése céljából is. Szükség, égető szükség van a testületi szellem életre-keltésére, mely elvül tűzbe: „egy mindnyájáért, mindnyája egyért!” És elérjük ezt akkor, ha Magyarország összes tanítói egy erkölcsi testületté alakulnak. Valamint az emberi test organismusában legkisebb baj, változás sem állhat elő a nélkül, hogy arról a fő tudomást ne szerezne, úgy a hazai tanítóságnak is egy oly szerves egésznek kell alkotnia, melyben a fő a tagok állapotáról, működéséről mindig hűen értesüljön, és viszont: a tagok a szív lassabb vagy lázas lüktetését folyton érezzék! — A szív (a budapesti tanítóság színe-java) megmozdult, megmutatta, és megfogja ezután is mutatni, hogy van benne vér s erő. — A fő feleszmélt, megvilágította a követendő utat: rajtunk, tagokon áll, hogy a fő akaratát megvalósítsuk!

Magyar tanítóság! Fölmutattuk előtted vigasztalan helyzeted szomorú képét, rajtad áll, hogy ennek némi fényt kölcsönözz! — Ismeritek, ismeretek kell hazánk történetét, édes testvéreim! vessétek föl még egyszer annak gyászos lapjait, és vessétek emlékezetbe jól, hogy aljas pártviszály volt oka nemzetünk minden szerencsétlenségének, — hogy irigység, rút eselszövés vitte sírba jó Hunyady Lászlót: a tanúságot vonjátok le magatoknak s legyetek egyek a szent ügyetek érdekében vívandó küzdelemben! Adjon Isten nektek ehhez elég lelki erőt!

Az egyetemes-gyűlésen való viszontlátásig!

Beregszász, 1889 jan. 27.

Rhédei János.

A tanító mint védköteles.

Az eddigi véderő törvény értelmében az okleveles nép- és polgári iskolai tanítók, ama kedvezményben részesültek, hogy mint hadkötelesek a közös hadseregnél mint pót-tartalékosok soroztattak be. A szolgálati idő nyolcz hét — a nagy szünidő, — melynek tartama alatt a tanítók mint újonczok képeztettek ki. A tanítók tehát, kik ismeretek, műveltség tekintetében semmivel sem állnak alantabb fokon, mint azok, kik érettségi bizonyítvánnyal bírnak, a véderő törvény értelmében, még altiszti minősítésre sem tarthatnak igényt. Pedig megboldogult közoktatásügyi miniszterünk, Trefort Ágoston, maga is akként nyilatkozott, hogy: „az állami képezdéekben nyert tanítói oklevél, ha nem több, de legalább is egyenértékű egy érettségi bizonyítvánnyal.“

Akkor tehát, midőn a véderő harczképességét az által is emelni velik, hogy az értelmiség köréből mennél több tisztet akarnak képezni, miért fosztják meg a tanítót annak a lehetőségétől, hogy ő is, hazafias érzelmeitől sarkaltatva, tisztté képezhesse ki magát?

Ha valaki, úgy a tanító az, ki legalkalmasabb volna arra, hogy mint tiszt, mozgósítás esetében a rögtön behívott újonczokat kiképezze. A torna-tanítás, melyre minden tanító legtöbbször külön képesítve és kötelezve van — elég garantiát nyújt arra, hogy a tanító, mint jó „vezénylő“ is megállja a helyét. A mi pedig az elméleti dolgokat illeti, fel kell tennünk minden tanítóról, hogy a szolgálati szabályzatot, a hadsereg szervezetét, harczásat, fegyvertan, tereptan, utász szolgálat, lóutasítást csak úgy elsajátíthatja, mint akármelyik középiskolát végzett ifjú. Tekintetbe véve még azt, hogy ma már oly kítünő kézikönyvek állanak minden fiatal tiszt rendelkezésére, melyekből a szükséges ismeretek, útbaigazítások nagyon könnyen elsajátíthatók: miért fosztják meg a tanítót ama értelmi képzettségét megillető jogától, hogy ha már nem tisztté, legalább altisztté képezhesse ki magát? Valóban komikummal határos, hogy egy béresnek sokkal több kilátása lehet a mai körülmények között, hogy altiszt lehessen, mint egy tanítónak. A nagy Moltke is, habár nem ily értelemben, a francziákon nyert győzelme után így szólt: „Diesen Sieg, danke ich den Schulmeistern!“

A jelenlegi véderő törvényjavaslat tárgyalása alkalmával a szabad-elvű körben Varasdy képviselő úr, — kinek ezért a tanítótság nevében köszönetemet fejezem ki — azon kérelmet terjeszté elő, hogy ama tanítóknak is, kik erre kedvet éreznek, engedtessek meg a tiszt vizsgálat letétele. Br. Fejérváry honvédelmi miniszter úr válaszában kijelenté, hogy e tekintetben nehézség nem forog fenn.

Ime a legilletékesebb helyen sem vonják kétségbe azt, hogy a tanító teljesen megfelel ama igényeknek, melyekkel e tekintetben előállhatnak.

A hadsereg nemzetünknek nemcsak védereje, de nevelőintézete is. Az államnak érdekében áll, hogy eme nevelőintézetből mennél több képzett egyén kerüljön ki, hogy ha majdan megfűjják a harcra hívó riadót, a vezető képességgel bíró katonákban ne legyen hiány.

Hazafias kötelességemnek tartám, most, midőn a véderő törvényjavaslat tárgyalása van a képviselőházban napirenden, most, midőn az egy éves önkéntesi szolgálat kérdése az egész országban oly nagy mozgalmat keltett, a tanítótság érdekében felszólalni. Meg vagyok róla győződve,

hogy a tanítóság érdekeiért lelkesedni tudó kartársaim, eme fenforgó kérdés minél szerencsésebb megoldásához, szintén hozzá fognak szólni. Sok panaszt volt már eddig alkalmunk hallgatni e tekintetben, s most, midőn ez ügy aktuális érdekűvé vált, rajtunk áll, hogy a baj orvoslását kérve, a fiatal tanítói nemzedék érdekében is tegyünk valamit.

Eperjessy István.

A budapesti tanítótestület kérvénye az orsz. közoktatási tanács ügyében.

Nagyméltósága m. kir. vallás- és közoktatási miniszter, kegyelmes urunk!

(Folytatás.)

Ugyancsak — egy szintén nem egészen közömbös — kérdés, a könyveknek kiosztása az egyes bírálók között: igen megnyugtató volna az a tudat, hogy ez az egyéni önkénytől teljesen függetlenül történik.

Szinte magától értetődő dolog, hogy a hivatalos bírálatnak, bármely szigorú legyen is egyébként, mindig tárgyilagosnak kellene maradnia. Sajnos, hogy ezen elemi követelmény sem tartatik meg minden esetben: lehet, hogy a tanács érdemes elnökének nincs is tudomása e dologról, a mi megtörténhetik olyképp, hogy az illető bíráló a tanácsban csak szóval referált, a jelen nem lévő, s ennél fogva a magát védeni sem tudó szerző sértése pedig benne marad az írásbeli véleményben. Evvel kapcsolatban egyuttal bátrak vagyunk felemlíteni, hogy legalább is ildomosnak tartanók, hogy a valamely irodalmi vagy kiadó czéggel érdekközösségben álló tanácsstagok, az illető czég kiadványainak bírálatától tartózkodva, ezen kiadványokkal szemben mindenkor semleges állást foglaljanak.

Két ellenvetést szokás ezen eddig felsorolt kifogásaink ellenében felhozni.

Az egyik az, hogy hiszen a megbírált könyv sorsa fölött nem az illető bíráló, hanem az úgynevezett „kis tanács,” tehát egy külön testület dönt, mint a melyben a bírálat referáltatik a mikor is a bíráló befolyása véget ér.

Evvel szemben újra azt kell mondanunk, hogy a tanács mostani szervezete mellett, magának a kis tanácsnak a határozata sem nyújthat biztosítékot s az eljárás csak alkalmas kibuvó a felelősség terhe alól, de magán a dolog lényegén mitsem változtat.

A tanács mostani szervezete mellett ugyanis tisztán a véletlen dolga: hogy mely tagok vannak meghíva arra a gyűlésre, mely a bírálatok fölött határoz; így tehát nem egyszer fordul elő az az eset, hogy nyelvészek kénytelenek itélni egy természettudományi könyv fölött, avagy megfordítva, természettudósok itélnek nyelvi vagy történeti dolgokban. Hogy ekként a kis tanács ellenőrzése, csak fiktív, s a hozott határozatokban mindenkor, vagy legalább a legtöbb esetben, az egy bíráló nézete emelkedik érvényre, bizonyításra nem szorul.

Ezen a bajon, még akkor is, ha két bírálónak adatnék ki a könyv, csakis a Tanácsnak alapos reformja segíthet, még pedig oly irányban,

hogy a Tanács az egyes iskolákra való tekintettel szakok szerint oszolja meg, mert csak így lesz lehetséges, hogy a Tanácsban uralkodó divergens nézetek egységre jussanak, és lesz lehetséges, hogy a Tanács egyéb kérdésekben is mint véleményadó vagy kezdeményező forum illetékesen határozhasson.

Hogy a Tanács ebbeli reformjának szükségességét nemcsak mi, hanem maguk a Tanács tagjai is élénken érzik, tanúsítja a Pester Lloydnak májusi évi december 5-én megjelent — s egy tanácstagtól származó — közleménye, a mely egyenesen kimondja, hogy a tanács ítélete gyakran inkonzekvens, a bázis ingadozó, az eredmény is az; felelőssé teszi ezért a mai szervezetet, mely szerint a jobb kéz nem tudja mit cselekszik a bal, s a mely szervezetet röviden kifejezve, „abszurdumnak“ nevezvén, a Tanácsnak gyakorlati tanfériakkal való kiegészítését követeli s szervezetében ugyanazt a reformot sürgeti, a melyet — a véletlen játéka folytán — egy nappal előbb tartott ülésünkön, magunk is hangoztattunk s fűntebiekben jelezni szerencsések valánk.

Egy másik ellenvetés — vagyis inkább mentség — a melyet panaszainkkal szemben említeni hallottunk, az, hogy a roppant tömeg miatt — sok száz könyvről lévén szó — lehetetlen volt, hogy minden könyvet ketten bíráljanak, úgy is alig győzvéen a munkát.

Engedje meg Nagyméltóságod, ha ezt a mentséget — habár a magas Miniszterium részéről hozatott fel, — alaposnak el nem ismerhetjük. Nem azért, mert semmiféle kényszerítő körülményt nem látunk, a mely okvetlenül szükségessé tette volna azt, hogy ezen munkát éppen egy év alatt végeztessék. Másrészt pedig — ha már éppen ily rövid időn keresztül kellett hajtani, azt hisszük, hogy elég képzett polgári-, szak- és elemi iskolai tanár és tanító találtatott volna Budapesten és a vidéken, a kik e munkának meg tudtak volna felelni, annál is inkább, mert a „Polgári iskolai tanárok egyesülete“ még annak idején, egy máig is elintézetlenül maradt kérvényt nyújtott be a magas Miniszteriumhoz, a melyben a polgári iskolai tankönyvek bírálatát részben polgári iskolai gyakorlati tanfériakra kérte ruházni. De még az idő rövidsége sem fogadható el mentségül, a mennyiben a miniszteri rendelet értelmében a könyveket már 1886. február végéig be kellett bírálatra nyújtani; a tanács azonban csak az 1887-ik év utolsó negyedében kezdett a bírálatokhoz; ha tehát a tanács nem heverteti egy egész éven túl a könyveket, hanem szétosztja a munkát két esztendőre, nem kellett volna gőzerővel dolgoznia, egy-egy tanácstagnak nem jutott volna egyszerre 50—60 munka bírálatra, s megkíméltetett volna az ügy sok olyan bírálattól, amelynek rövidségét csak felületessége mulja felül.

Mindez — s jelen panaszaink is — ki lettek volna kerülhetők, ha a magas Miniszterium figyelembe veszi vala méltányos kérését az érintett egyesületnek.

Igaz ugyan, hogy azóta ígéretet tett a magas Miniszterium arra nézve, hogy jövőben két bírálónak fogják kiadni a könyveket; de azt hisszük, hogy ez az ígéret nem teszi tárgyalanná a multban szenvedett sérelmeinket; ép ezért leszünk bátrak ezen alázatos fölterjesztésünk kapcsán, pontozatokba foglalt kérések alakjában méltányos korrektívumért esedezni.

Ezt megelőzőleg azonban, kegyes engedelmével Nagyméltóságodnak, álláspontunk igazolására még néhány észrevételt leszünk bátrak koczkoztatni.

Nehogy félreértessünk, tisztelettel kérjük, hogy ezen lépésünket ne a bírálatokban követett tulságos szigorúság fájlasából eredőnek méltóztassék tekinteni. Magunk is — ha már benne vagyunk — a legszigorubb mérték alkalmazását óhajtjuk, mert sem a rossz tankönyvek, sem a rossz tankönyvírók, hanem egyedül a tanügy, a tankönyvirodalom és a netán érdemtelenül sujtott tankönyvírók érdekeit kívánjuk védeni, midőn e fölterjesztésünket Nagyméltóságodhoz intézzük.

De kötelességünk e szigortól megkövetelni azt, hogy az pártatlan és igazságos legyen, alkalmazásában pedig attól az őszinte törekvéstől legyen áthatva, hogy tankönyvirodalmunk meglévő bajain és hiányosságain csakugyan javítson.

Hogy e szigorúság a mostani rendszer keretében következetes s ennél fogva sem pártatlan, sem igazságos nem lehet, már az eddigiekkel igazoltuk.

De még a javítási szándék őszinteségét is kétségbe kell vonnunk. Erre a következő tények kényszerítenek.

Konkrét esetekkel ki lehet mutatni, hogy olyankor, a midőn a tantervek, fájdalom, egy helyen előforduló hiányossága, értelmetlensége, sőt kétértelműsége a szerzőt arra készítik, hogy a saját legjobb belátását követve válaszsza meg az anyagot és a feldolgozás módját, a hivatalos bírálat nem egyszer a szerzőével ellentétes állást foglalva, a szerzőt keményen megleckézteti, sőt könyvét el is utasítja; de nem találja szükségesnek felemlíteni, hogy a szerző a jelen esetben voltaképen a tanterv áldozata. Föltéve és megengedve, hogy a hivatalos bírálatnak a dolog érdemére nézve igaza is van, mégis azt hisszük, hogy a közoktatási Tanácsnak éppen az volna az egyik legszebb kötelessége, hogy konstatálva a hivatalos tantervek hibáját vagy hiányosságát, figyelmettesse a magas Miniszteriumot esetről esetre — avagy tapasztalatait összegyűjtve — adandó alkalommal ezen létező bajokra.

Ezt azonban, úgylátszik, nem tartja föladatának a Tanács, hanem szó nélkül tovább haladva engedi, hogy újabb áldozatok is belejussanak a kelepczébe, alkalmas objektumokul a magukat a gúnyolódásban is néha gyakorolni szerető tanácstagoknak.

(Vége következik.)

TÁRCZA.

A népmese az iskolában.

(Vége.)

A népmesék másodsorban az emlékező-tehetségre vannak képző hatással. De csak azon népmesék, melyek a képzelem által elfogadhatók. Elképzelhető dolgok könnyen tulajdonaivá lesznek a gyermekek fogékony lelkének; míg a képtelenségek hamar elpárolognak fejéből.

Lám a nyelvtant, mennyiségtant, természettani, földrajzi ismereteket könnyen elfelejtik a gyermekek, ha huzamosabb időn át nem ismétlik, nem gyakorolják; egy jól átértett, tökéletesen fölfogott mesét évek hosszú során képesek eszökben megtartani.

De hogy a népmese az emlékező tehetségre igazán képző legyen, annak a következő tulajdonságokkal kell birnia. Anyaga a gyermek ismeretköréből legyen választva és általa fölfogható erkölcsi igazságot tartalmazzon. Elegendő cselekménnyel legyen ellátva és érdekesen legyen szöve. Végre csattanós befejezéssel érjen véget.

Ilyen csattanós vége van a következő népmesének, melyet a tavaszi áradások alkalmával a „Pesti Hirlap“ közölt, melyet részint a „Pesti Hirlapot“ nem olvasók kedvéért, részint paedagogiai értékénél fogva a t. szerkesztő úr engedelmével elmondok. Eredetiben némi politikai színezettel bír s azért itt némileg átalakítva bír értékkel.

Egy alföldi város lakosai követeket küldöttek a Tisza folyóhoz, azon kérelemmel, hogy kimélné meg őket és városukat s ez évben ne öntsön ki.

A küldöttség megjelent a Tiszánál, ott a hol ered. Egy nagy kösziklából foly ki oly vastagon, mintha köcsögből öntenék ki.

Előáll a küldöttség legidősebb tagja s előadja az alföldi város óhaját.

Amde a Tisza mintegy félvállról odaveti, hogy de bizony ő az idén is ki akar önteni. Könyörögtek neki; mitsem használt.

Erre a küldöttség tagjai összenéztek, hogy mitévők legyenek. Míg az egyiknek jó ötlete támadt. Lekapja fejéről nagy karimájú kalapját: „Na — úgymond — ha te így beszélsz, befogom a nyílásodat a kalapommal, hogy tovább ne folyhass. Ti pedig — mondá társainak — gondoskodjatok rólam s enyéimről, mert én innen el nem megyek, míg készen nem leszünk az aratással.“

Nagyon megijedt erre a Tisza. Kérte az embereket, könyörgött, hogy ereszsék ki, megfogadja inkább, hogy soha sem önt ki többé.

A küldöttség ez ígéretet vevén, hazatávozott. Nagy meglepéssel fogadták otthon a küldöttség sikeres működését. Csak egy ember csóválta a fejét.

— Meglássák — mondá — nem jó vége lesz ennek.

— Miért? kérdezék többen.

— Hányszor küldöttünk mi már követeket illetékes helyre, a miniszterhez, (eredetiben ki volt téve Tisza miniszterelnökhöz); a miniszter minden jót ígért, de mikor cselekvésre került a dolog, a főispánnak kellett volna végrehajtani, a főispán nem tette meg. Így vannak most a Tisza folyóval. Ő ugyan megígérte, hogy nem önt ki, de a főispánjai, a Hernád, Bodrog, Szamos, Körös, Maros annyira tele hordják a medrét vízzel, hogy muszáj neki kiönteni.“

Erkölcsei tanulság ebben az adott szó megtartása. Továbbá a gyermekeket okfűrkészítővé tesszük, ki már most a Tisza áradásában annak okát keresi, s ezt nem magában a Tiszában, hanem a mellékfolyókban találja, megnyugszik ama gondolatban, hogy e szerint a Tiszát még sem kell szőszegéssel vádolni.

A gondolkodó tehetségre, különösen annak két ágára, az ítélő- és következtető-erőre elsőrendű képző eszköz a népmese.

Már a közlés alatt megkísérli a gyermek a végeredményt kita-

lálni. Sőt egyesesen fölhívjuk a gyermeket, hogy az előzményből vonjon következtetést a végkifejződésre. Ha kitalálja, lelki öröme léssen abban, hogy ő az eredményt már képes föltalálni. Ha pedig nem találja ki, akkor is megvan a haszon. A gyermek ugyanis rájön, hogy itt a végkifejződés nem is lehet más, és nagyon fog csodálkozni, hogy ő arra nem tudott rájönni, pedig a benne rejlő igazság talán nagyon is szembeszökő.

Ilyen szembeszökő péld. az igazság a következő kis mesében.

Ambrus gazda elvesztette sárga csikóját és sehol sem találja.

Hosszas keresés után találkozik egy másik emberrel.

— Nem látott-e kend egy sárga csikót? kérdi, már mindenütt kerestem és nem találok.

— Nem láttam. De hát nézte már mindenütt?

— Mindenütt néztem.

— Fönt a csókafelekben is?

— Eh! ugyan mit dévajkodik. Csak nem gondolja, hogy azt a nagy állatot a madár felviszi.

— Hja, nem lehet azt tudni: sokszor hallottam, hogy a mit keresünk, az ott van, a hol nem is gondoljuk. Ezzel ott hagyta Ambrus gazdát.

Ambrus gazda pedig mintegy ösztönszerűleg hozzá fogott a fa megmászásához. De ime mily nagy lón meglepetése! még a csókafelekhez alig ért, már meglátja sárga csikóját — nem ugyan a csókafelekben, hanem mászás közben a látásköre mindig nagyobbodott, hol is a látáshatár szélén legelt.

Mondjam-e, hogy a népmesék által a gyermek előadási képessége és szóbősége mennyit nyer? Ebben való nyereség nem is annyira a közlésben, mint inkább abban van, hogy a tanító egyik-másik tanuló által a mesét szabadon elmondhatja. Megszokják így a gyermekek saját szavaik alkalmazását, előadási képességek bizonyos önállóságra tesz szert. Figyelmeztetendő azután a gyermek, hogy a gondolatokat és cselekményeket bizonyos rendben igyekezzék előadni; sőt ő maga legyen képes azokat úgy rendezni, hogy minden gondolat és cselekmény ott fejeztessék ki, a hol általa legnagyobb hatás érhető el. Mert hogy a gondolatokat szükséges bizonyos rendben közölni, azt s következő népmese igazolja.

Egy várost az ellenség egészen körül fog.

A szorongatott város utolsó mentiségnek már csak azt találja, ha követeket küldenek az ellenség táborába, a fővezértől kegyelmet kérendők.

Volt pedig a községben egy olyan ember, kinek egészen fehér haja és fekete szakála, és egy olyan, kinek fehér szakála s fekete haja volt.

A fővezér, úgy látszik, kedélyes ember volt, mert a megkegyelmezést ahhoz kötötte, hogy ha akad olyan egyén, ki ama két ember szakála és haja közti éles ellentét okát meg bírja magyarázni.

Erre előáll egy a küldöttségből és ajánlkozik a megfejtésre.

— Halljuk csak! mond a fővezér. Honnan van tehát az, hogy ezen embernek fehér a szakála, holott a haja még egészen fekete?

— Uram! ezen ember bizonyára sokkal többet beszélt, mint gondolkodott, állá inkább igénybe volt véve, mint feje.

Tetszett a fővezérnek a felelet.

— Honnan van tehát az, hogy a másikonál a haj fehér, a szakál fekete.

Uram, ez nagyon természetes; mert haja legalább is húsz évvel idősebb, mint szakála.

A fővezér meg volt lepve az elmés felelet által és megkegyelmezett a városnak.

A figyelem a népmesék által lényegesen erősbül, s föntartása megkönnyebbül, mert általa egyes figyelmetlen gyermekek figyelemre bírhatók, úgy hogy a szórakozottság a népmese közlése alatt és még utána is egy időre száműzve van.

Mint mindenütt, úgy itt is a tanító előadásától várható a legtöbb.

A gyermek önkénytelenül figyel s ez a legjobb. Gyakran azonban előkészítjük őket a figyelemre; ez az önkéntes figyelem.

Ha valamely iskolában nem működik önkéntelen figyelem, az még nem baj, pár szóval fölhívjuk az önkéntes figyelmet. Ha a tanító nem fűszerezi előadását túlélmélygős szövirágokkal, ha értelmesen és folyékonyan beszél, akkor a figyelmet többnyire képes lesz előadása folyamán föntartani; de ha tárgyától minduntalan eltér, vagy a mese túlságosan hosszú, vagy ha a tanító már saját személye iránt nem tud érdekltséget kelteni, akkor gyakran megtörténik, hogy mesélés közben azon veszi magát észre, mintha egyik-másik gyermek nem figyelne. Ilyenkor kívánatos a lankadozó figyelmet úgy fölhívni, hogy a mese folytonossága ne szenvedjen. Pl. egy szót vagy egész mondatot, nyomtatékosabban ejtünk ki, vagy egy pillanatra megszakítjuk előadásunkat, és a nem figyelőre nézünk.

Találkoznak olyan népmesék, melyekben sem tanulság, sem a gyermeknek szellemi tehetségeire valló képző hatás nem fedezhető fel, hanem csupán multság, derűlttség előidézésére valók. Az ilyeneknek ne adjunk helyt, mert egy iskolának sem lehet célja a nevetés előidézése, minden szellemi vagy erkölcsi haszon nélkül.

Talán az olvasás gyakorlására azok is jók. De kérem, az iskolában, hol minden percz drága, tárgyalhatunk mi olyan népmeséket, szellemi és erkölcsi haszonnal járnak, mulattatók és az olvasás gyakorlására is szolgálnak.

Ertekezésem hiányos volna, ha rá nem mutatnék arra, hogy mely tantárgyakhoz óhajtom én kötni a népmeséket, eleve tisztába lévén azzal, hogy azok különállva mint tantárgy nem adhatók.

I. osztályban a beszéd- és értelemgyakorlatokhoz, és pedig az egyes testrészek használatának ismertetésénél, a hozzájuk fűződő kis mesék előadandók. A II. osztályban ugyancsak a beszéd- és értelemgyakorlatokhoz fűződnek az egyes állatmesék, továbbá az olvasókönyvekhez. A III. osztályban a földrajzhoz illetőleg, miután elvben el van fogadva, hogy a földrajz is az olvasókönyvek alapján tanítandó — a földrajzi olvasmányokhoz sorakoznak az olyan népmesék, melyek a megye területén bizonyos helyre vannak kötve. IV. osztályban a földrajzi olvasmányok közben tárgyalandók az olyan népmesék, melyek az ország területén egyes helyekhez vannak kötve. Pl. a Balaton eredete, a Fertő meséje, az aggteleki csepkő barlang meséje, egyes várromokhoz, folyókhoz fűződő népmesék; továbbá önálló színeképző olvasmányokként is fölléphetnek.

V. és VI. osztályban a természetrajzhoz, természettanhoz, (az egyes természeti tüneményekhez fűződő mesék). Különösen a történelmi olvasmányokhoz osztandók be olyan mesék, melyeknek alapját a történelem képezi. Ilyenek a magyarok eredete, Szent-István, különösen Mátyás király korából származó népmesék.

Jelen értekezésem által a kérdésben forgó themának első részét ki-merítettem. Ebben azt igyekeztem kimutatni, hogy a népmesék mennyire alkalmasak a gyermekek szellemi tehetségeinek képzésére.

A második részben azt fogom kimutatni, hogy a népmesék különösen kedélyképzésre igen alkalmasak. Erről azonban majd máskor!

Seffer Antal.

Jegyzéke az állami, községi, társulati és magán jellegű népoktatási tanintézetek, kereskedelmi és ipariskolák használatára engedélyezett tankönyveknek.

Kiadott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1888. évi december hó 20. 17,358. sz. a kelt rendeletével.

1. Ezen jegyzéket a tankönyvek megbíralása, engedélyezése és használata tárgyában 1888. évi december hó 20-án 17,589. sz. a kelt rendelettel kiadott szabályzat 2. §-a értelmében adom ki. Tartalmazza azon tankönyvek címeit, melyek hivatali elődöm 1886. évi szeptember hó 8-án 28,172. és 1887. április hó 3-án 842. sz. a kelt körrendeletei értelmében engedélyezett végett benyújtott könyvek közül az orsz. közoktatási tanács által megejtett megbíralás alkalmával engedélyezhetőnek találtattak és ennek alapján általam ezen engedélyeztetnek.

2. Az ezennel közzétett engedélyezés mellett teljes érvényben hagyom a korábban egyes tankönyvekre nézve kimondott engedélyezéseket mindaddig, míg az illető könyvek új kiadásban megjelenvén, azoknak újra engedélyezése az idézett szabályzat 11. §-a értelmében szükségessé fog válni.

3. Valamint eddig, úgy ezután is a címlapon említett iskolák részére engedélyezetteknek s tehát használandóknak tekintendők az állam által kiadott és a m. kir. egyetemi nyomdában kapható következő könyvek és taneszközök: — (Következik a kormány által kiadott s a „Néptanítók Lapja” majd minden számában közölt tankönyvek és taneszközök jegyzéke. Szerk.)

4. Az előző pontban felsorolt könyveken és taneszközökön és az eddigelő engedélyezett tankönyveken kívül használatba vehetők az ezen jegyzékben általánosan engedélyezettnek mondott tankönyvek.

5. A jelen jegyzékben ideiglenesen engedélyezettnek mondott könyvek ott, hol használatban vannak, használatban maradhatnak, de mindaddig, míg új kiadásuk alkalmával általános engedélyezést nem nyernek, más iskolákban be nem vezethetők.

6. A jelen jegyzékben fel nem sorolt és régebben sem engedélyezett tankönyvek engedélyezhetőnek nem találtattak. Ezek, a mennyiben használatban vannak, az 1888. évi 17,589. sz. a kiadott szabályzat 14. §-a

értelmében az 1889/90-ik tanév végéig használatban megtarthatók, de emez időpontig az eddig engedélyezett és ezután engedélyezendő tankönyvek közül gondos körültekintéssel választandó más könyvvel helyettesítendőek.

7. A még bírálat alatt levő tankönyvek közül engedélyezhetőeknek jegyzéke 1889. évi márczius havában fog kiadatni; azontúl évenként az év elején csak egy jegyzék fog közzé tétetni.

8. Ezeknek előrebocsátása után a következő tankönyveket ezennel engedélyezem.

Budapesten, 1888. deczember hó 20-án.

Gróf Csáky Albin.

I. Elemi népiskolák számára:

a) *Magyar olvasókönyvek, nyelvkönyvek, nyelvtanok.*

1. Bánhegyi-Emericzy, Népiskolai tankönyv olvasmányokkal. 8-ik jav. kiadás Budapest, 1885. Franklin-Társulat. (Ideiglenesen.)
2. Bakó-Früwirth-Gruber-Posch, Magyar nyelvtan és olvasókönyv I. rész 3-ik kiadás, 1885. II. rész 2-ik kiadás, 1884. III. rész 2-ik kiadás, 1888. IV. rész 1881. Budapest, Franklin-Társulat. (Az I. II. rész általánosan, a III. és IV. rész ideiglenesen; német tannyelvű iskolák számára.)
3. Faludi (Fuchs)-Szépl, Magyar olvasókönyv. II. osztály számára 3-ik kiadás 1887. III. osztály számára. 2-ik kiadás 1884. IV. osztály számára 2-ik kiadás. Budapest, Lampel R. (Ideiglenesen.)
4. Gyertyánffy-Kiss-Radó, Olvasókönyv az elemi népiskolák II., III., IV., V—VI. osztálya. utóbbi az ismétlő iskolák számára, Budapest, Méhner Vilmos. (Általánosan.)
5. Magyar nemzeti olvasókönyv, írta és szerkesztette több tanférfiú. A népiskolák II., III., IV., V. és VI. osztálya számára. Budapest, 1888. Lampel R. (Általánosan.)
6. Barna-Hajnal-Sretvizer-Szóke, Magyar olvasókönyv a II., III., IV., V., VI. osztály számára. 9-ik, 8-ik és 4-ik kiadás, Budapest, 1888. Dobrowsky és Franke. (Általánosan.)
7. Komáromy-Lakits-Péterffy, Képes magyar olvasókönyv. II., III., IV. osztály számára. Budapest, 1888. Singer és Wolfner. (Általánosan.)
8. Schumann Sándor, Magyar olvasó- és nyelvkönyv. I. kötet 7-ik kiadás 1887. II. kötet 1886. Igló, Schmidt József. (Általánosan német tannyelvű iskolák számára.)
9. Molnár Imre, Magyar ABC és olvasóköny. Kecskemét, 1884. Scheiber József. (Általánosan.)
10. Vass Mátyás-Sziklay F. ABC olvasókönyv. 2-ik kiadás. Szeged, 1886. Traub B. és társa. (Általánosan.)
11. Dezső Lajos, Olvasókönyv az elemi népisk. III.—IV. osztálya számára, 1885. Sárospataki irodalmi kör. (Általánosan.)
12. Sziromay-Vörös-Szilágyi. A második, harmadik, negyedik, ötödik, hatodik iskolaév. Magyar olvasókönyv. Az első kettő 2 ik, a

többi 1-ső kiadás. Budapest, 1886. 1887. 1884. Franklin-Társulat. (Ideiglenesen.)

13. Faludi (Fuchs)-Szép, Magyar ABC és olvasókönyv. 4-ik kiadás. Budapest, 1886. Lampel R. (Általánosan.)

14. Bárány Ignác, Nyelvyakorlatok. I. folyam 11-ik kiadás. Budapest, 1885. Lauffer Vilmos. (Általánosan az osztott népiskola II. osztálya számára.)

15. Bárány Ignác után Bárány Gyula, Magyar nyelvkönyv. I. füz. 17-ik, II. füz. 13-ik, III. füz. 8-ik kiadás. Budapest, Lauffer Vilmos. (Általánosan.)

16. Vargyas, Magyar nyelvtan az elemi népiskolák II.—VI. osztályai számára. 2-ik kiadás. Budapest, 1889. Méhner Vilmos. (Általánosan.)

17. Ugyanaz. 3-ik kiadás, három füzetben 1889. Méhner Vilmos (Általánosan.)

18. Madzsar János, Magyar nyelvkönyv, II. osztály számára, 2. kiadás. III., IV., V—VI. osztály számára. 1. kiadás, Franklin-Társulat. (Ideiglenesen német tannyelvű iskolák számára.)

(Folytatása következik.)

VEGYESEK.

— **Rudolf főherczeg** trónörökös hirtelen történt elhunytáról mai számunk első cikkében emlékeztünk meg, hazafias fájdalomunknak adva kifejezést a királyi családot s hazánkat ért óriási veszteség felett. A trónörökös m. hó 28-án hagyta el Bécsot s a Baden melletti Meyerlingbe ment vadászatra. Szerdán (jan. 30.) reggel 8 óraker halva találta ágyában komornyikja. Szívszélütés érte. A magyar nemzet áldása kisíri sírjába a drága halottat s kegyelettel őrizi emlékét.

— **Meghívó.** Az „Eötvös-alap gyűjtő és kezelő országos bizottság“ f. é. február hó 2-án (báró Eötvös József halálának évfordulóján) ünnepélyes közgyűlést tart a VI. ker. Andrassy-úti áll. tanítónőképző-intézet dísztermében. Az ünnepély d. e. 10 óraker veszi kezdetét.

— **Felhívás** a föv. közs. elemi iskolák tek. Tantestületeihez. A tek. föv. Tanács f. é. 2964. sz. a. kelt határozatával a közoktatásügy bizottmányba küldendő tantestületi képviselő választását f. évi február hó 3-ára (vasárnap) tűzvé ki, az előmunkálatok vezetésével, illetve a választógyűlés összehívásával alulirottat bizta meg. A midőn ezen megbizatásnak megfelelni sietnék, tisztelettel megjegyzem, miszerint a „közoktatásügyi bizottmány szervezetéről szóló szabályrendelet“ értelmében a képviselő választására csak a tantestületek véglegesített férfita-gjai jogosultak. Felkérem emnélfogva az illető kartárs urakat, hogy f. évi február 3-án d. e. 10 óraker s IV. ker. Lipót-utczai új városházban lévő közgyűlési társalgó teremben a választás megejtése czéljából megjelenni sziveskedjenek. Egyuttal arról is értesitem a tisztt. Kartárs urakat, hogy a választás napján az alsófoku ipariskolákban csak d. e. 10 óráig tartanak az előadások. Budapesten, 1889. évi ianuár hó 26-án. Kartársi üdvözlettel: **Jeny József**, tantestületi elnök.

— **Tanfelügyelők.** Mednyánszky János, Trencsénmegye nagyérdemű tanfelügyelője, miként részvétellel értesülünk, megvakult, ennek következtében nyugdíjaztatott s helyébe Plachy Bertalan hontmegyei tanfelügyelő neveztetett ki. Szabó Géza, vasmegyei segédtanfelügyelő, Hontmegye rendes tanfelügyelőjévé, Hidvégi Benő abauj-tornamegyei segédtanfelügyelő Borsodmegye kir. tanfelügyelőjévé, Jankovich György abauj-tornamegyei segédtanfelügyelővé, Cserenyey Imre nyitrai megyei tanf. tollnok pedig vasvármegyei kir. segédtanfelügyelővé neveztetett ki.

— **A főváros törvényhatósága** kebelében a különböző bizottságokat a mult napokban alakították meg. A közoktatásügyi bizottság tagjai lesznek: Gombár Tivadar, Magyarévi Jeromos, Cselka Nándor, Gyulányi Adolf, Frey József, Kalmár Endre, Romeiser József, Gebhardt Károly, Degen Titusz, Mezey Mór, Schweiger Márton, Mészner József, Mérő János, Tenczer Pál, Vajdafi Ernő, Zichy Antal, Kaschnitz Gyula, Kanovics B. Mór, Orley János, Felsman József, Ballagi Mór, Kurcz Vilmos, Szász Károly, Mayer József, Lengyel Sándor, Duma György. — **A közjótékonyági bizottság** tagjai: Ujhelyi Sándor, Wertheim János, Tatay Adolf, Kirschhoffer Károly, Emich Gusztáv, Sztójanovits István, Hegedűs Károly, Adler Lajos, Fürst Jakab, Bubala György, Janniczky Lajos, Kuklay János, Beliczay Béla, Gergelyi Kálmán, Bachát Dániel, Ebner János, Tompa Antal, Vámosy Mihály, Ludvik Endre, Tabódy József.

— **A német szó.** A czeplédi kaszinó határozatilag kimondta, hogy helyiségeiben a német szót egyszersmindenkorra eltiltja. Ehez képest kimondották azt is, hogy német lapot többé nem járhatnak. Eddig is csak egy járt: a Pester Lloyd, most ezt is kizárták a kaszinó helyiségeiből.

— **A győri jogakadémia.** melynek hallgatósága az utolsó évtized alatt évről-évre apad, úgy hogy egy hallgató 50 forintba kerül, meg fog szüntettetni.

— **A Mária Dorothea egyesület** e hó 19-én tartott felolvasó ülésén Sebestyén Stettina Ilona urnő értekezett a tanítónők hivatásáról. A tartalmas s nagy közvetlenséggel előadott értekezést a szép számu hallgatóság élénken megtapsolta. Utána Péterffy szabad előadása következett, melynek tárgya a női kedély és képzelet művelésének szükségessége volt. Péterffy egyuttal alkalmat vett magának, hogy az egyesület figyelmét a nyomorban sinylődő Virányinéra felhívja. E beszédet is igen rokonszenvesen fogadták.

Szerkesztői üzenetek.

Sch. Á. **Budapest.** Nem arról van szó, hogy hasznos-e a német nyelv tudása; ezt senki sem tagadja; hanem arról, hogy más tantárgy rovására helyes-e azt előtérbe tolni s a magyar közművelődési egyesületek buzgó működésének lelohasztására (hogy ne mondjuk: ellensúlyozására) ép most hangsúlyozni a német nyelv nélkülözhetetlenségét. Magyarországon nincs rá szüksége minden embernek; a ki pedig szükségét érzi, hasznát akarja venni, talál rá módot, hogy megtanulja azt, — de nem az iskolában. Ezért közlöm ezikkének csak az utolsó részét. — Sz. A. **Budapest.** A mit Ön mond válaszképen de Gerandó Antónia ezikkére, azt már mások is megírták s nemcsak a férfiak, de az elfogulatlan nőtanítók is vallják. De falra borsót hányunk, mert G. A. azt hiszi, hogy ő csalhatatlan, a mit ő mond a nőnevelésről, az megeztáfolhatatlan igazság. Legyen holdog az ő hitében! Ne háborgassuk őt. — B. I. **Csépa.** A mutatóvényszámot elküldöttük. Köszönetet üdvözöljük. — M. G. **Budapest.** Abból a választmányból Önt kihagyni bizony háltatlanság volt. Azért ne veszítse kedvét; mással is megesett már ilyen. — K. J. **Gyöngyös.** Szíves kérdéseire készséggel szolgálok felvilágosító válaszszal, amint időm lesz a levélíráásra. Pár napi türelmet kérek. Annyit előre is mondhatok, hogy az elemi iskola négy osztályának elvégzése még nem elég arra, hogy posta és távirtdai kezelésre kiképeztesse magát. — R. F. **Nagy-Becskerek.** A ezikk második részét közlöm. Az első rész hosszúra van nyújtva s keveset tartalmaz. A végrehajtó-bizottság nem fogja erőltetni, kényszeríteni az egyleteket nyilatkozat tételre. Ha a vidék nem látja szükségét annak, hogy országos gyűlés tartassék, a fővárosiak meglesznek a nélkül. — R. J. **Beregszász.** A naplót postára tettem. Könyv gyanánt kellene azt kiadni, nem lapban. Szép munka, megérdemelné.

XXIV. évfolyam. 5. szám.

Budapest, 1889. február 2.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

LAKITS VENDEL.

KIADÓ:

MÉHNER VILMOS.

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz (Budapest, VI. kerület, Ersek-utca 4. sz.); előfizetési pénzek, reclamációk és hirdetések a kiadóhoz, (Budapest, IV. kerület, Papnövelde-utca 8. sz.) küldendők.

BUDAPEST,

MÉHNER VILMOS KIADÁSA.

1889.

TARTALOM.

A magyar nemzet gyászja.

Báró Eötvös József halálának évfordulóján.

A magyar tanítószághoz. — **Rhédei János.**

A tanító mint védőköteles. — **Eperjessy István.**

A budapesti tanítótestület kérvénye az orsz. közoktatási tanács ügyében. (Folyt.)

Tárca: „A népmese az iskolában.” (Vége.) — **Seffer Antal.**

Jegyzéke az állami, községi, társulati és magánjellegű népoktatási tanintézetek, kereskedelmi és ipariskolák használatára engedélyezett tankönyveknek.

Vegyesek.

Szerkesztői üzenetek.

Hirdetések.

Hirdetések.

„The Gresham” életbiztosító társulat Londonban.

E társulat évi jelentése, mely az 1888. június 30-án befejezett 40. üzletéről szól és a részvényesek 1888. december 28-án tartott rendes közgyűlése elé terjesztett, rendelkezésünkre állván, annak következő főpontjait közöljük: Az elmúlt év eredménye rendkívül kedvezőnek mondható. A társulathoz az utolsó év alatt 5932 biztosítási ajánlat nyújtatott be 50.971.150 frk értékben, melyek közül elfogadtatott 5317 drb 43.993.775 frank biztosítási összeggel és erről a megfelelő számu kötvény ki is állított. A díjbevétel s visszabiztosítási díjak levonása után 14.944.278 frank 65 ctsra rug, mely összegben az 1.586.249 frk 17 ctst tevő első évi díjak befoglaltatnak. A kamatszámle mérlege 4.217.010.78 ctst tesz, ami által a társulat évi jövedelme a díjbevétel hozzászámításával 19.161.298 frk 73 ctsra emelkedett. A társulat az elmúlt év folyamában 8.078.973 frank 10 ctst utalványozott oly követelések folytán, melyek életbiztosítási kötvényekből eredtek. Lejárt kiházasítási és vegyes biztosítások fejében fizetett a társulat 2.082.000 frank 75 ctst. Kötvények visszaváltására 1.138.985 frank 10 ctst fordított. A biztosítási és járadékalapok 4.243.651 frank 35 ctsmel gyarapodtak. Az összes cselekvő vagyon az üzleti év végével 102.846.222 frank 47 ctsra rugott. — Tőkebefektetések 572.238.003 frank a brit kormány érdekeiben, 528.113 frank 23 cts az indiai és gyarmati kormányok értékeiben, 15.518.180 frank 73 cts idegen államok értékpapiraiban, 2.374.307 frank 18 cts vasuti részvényekben, elsőbbségek és garantiáltak, 43.316.000 frank 63 cts vasuti és egyéb kölcsönkötvényekben, 16.337.199 frank 28 cts a társaság ingatlanaiban, mely összegben a társaság bécsi és budapesti házainak értéke befoglaltatik, 8.488.624 frank 05 cts jelzálogban és végül 15.701.559 frank 3 cts különböző értékekben.

➤ A horiték 3. és 4. oldal tartalma, Méhner Vilmos kiadóhivatalában megjelent és **engedélyezett** tankönyvek tekintetében a tanító urak és az iskola hatóságok figyelmébe ajánlatik. ➤

A nagymélt. vall. és közokt. m. k. ministerium által 1888. évi decz. 20-án 17358. sz. a. iskolai használatra

ENGEDÉLYEZETT TANKÖNYVEK ÉS TÉRKÉPEK.

I. Elemi iskolák számára:

GYERTYÁNFFY-KISS-RADÓ.

Olvasókönyv az elemi népisk. II. oszt. számára, II. kiad.; ára kötve 30 kr.
Olvasókönyv " " " III. oszt. számára, II. kiad.; " " 36 kr.
Olvasókönyv " " " IV. oszt. számára, II. kiad. " " 40 kr.
Olvasókönyv " " " V. és VI. oszt. valamint az ismétlő iskolák számára is " " 72 kr.

Dr. HAJNÓCZI R. JÓZSEF.

Alkotmánytan az elemi és ismétlő népiskolák számára. Ára füzve 16 kr., kötve 20 kr.

VARGYAS ENDRE.

Földrajz az elemi népisk. III., IV., V., VI. oszt. számára. II. kiad. 14 képpel. Már 1886. decz. 16-án 38636. sz. a. ajánlott tankönyv. Ára bekötve 28 kr.

Ugyanaz külön a III., IV. oszt. számára. Ára 16 kr.

" " az V., VI. " " 16 kr.

Magyar nyelvtan az elemi iskolák II., III., IV., V. és VI. oszt. számára. Ára bekötve 28 kr.

Ugyanaz külön a II., III. oszt. számára 12 kr.

" " IV. " " 12 kr.

" " az V., VI. " " 12 kr.

Természetrajz, az elemi isk. V. és VI. oszt. számára, 57 képpel. Ára kötve 28 kr.

Magyarok története, az elemi isk. V. és VI. oszt. sz. 5. kiadás. Ára 28 kr.

Győr város és Győr megye földrajza. 7 képpel. Ára bekötve 16 kr.

Ugyanaz. Győr megye színes térképével együtt bekötve 20 kr.

Erdbeschreibung für die III. IV. V. und VI. Volksschulklassen, mit 14 Bildern. Preis geb. 28 kr.

Geschichte der Ungarn für die V. VI. Klasse der Volksschule; geb. 28 kr.

BELICZA JÓZSEF, fővárosi igazgató-tanító

Számтан az elemi népiskolák II. oszt. számára; ára kemény köt. 20 kr.
Számтан " " " III. oszt. " " " " 24 kr.
Számтан " " " IV. oszt. " " " " 28 kr.
Számтан " " " V. oszt. " " " " 32 kr.
Számтан " " " VI. oszt. " " " " 36 kr.

BEIN KÁROLY.

Természettan. a népiskolák és az ismétlő iskolák számára. 58 ábrával. Ára kötve 28 kr.

ERTL HERIBERT.

Természetrajz a tótajku mindennapi és ismétlő népiskolák számára. **Prirodopis** pre slovenské každodennie a opakujuce národnie školy; — ára kötve 30 kr.

SEBESZTHA KÁROLY, kir. tanfelügyelő.

A magyarok története tótajku elemi iskolák számára. **Dejiny uherska** pre slovenské elementarné školy. Ára kötve 12 kr.

PERES SÁNDOR.

A beszéd és értelemgyakorlatokról. Pályadíjat nyert vezérkönyv a népiskolák számára. Ára füzve 60 kr., bekötve 80 kr.

II. Polgári iskolák számára:

1. **Olvasókönyv a polg. iskolák I. oszt. számára.** Szerkesztették *Gyertyánffy István* és *dr. Kiss Áron*. Ára füzve 60 kr., angol vászonkötésben 80 kr.
 2. **Ugyanas** a II. oszt. számára. Ára füzve 60 kr., angol vászonkötésben 80 kr.
 3. **Magyar nyelvtan mondattani alapon.** I. rész. Polg. iskolák és középiskolák első osztálya számára. Irta *Király Pál*. Ára füzve 80 kr. angol vászonkötésben 1 frt.
 4. **Ugyanas** a II. osztály számára. Ára füzve 60 kr. angol vászonkötésben 80 kr.
 5. **Ásványtan a kőzet- és földtan alapvonalával.** A polgári iskolák I. és III. osztályai s a felső népiskolák számára. 166 képpel. Irta *Miklós Gergely*. Ára füzve 96 kr., angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
 6. **Növénytan.** A polgári iskolák I. és III. osztályai számára. 225 képpel. Irta *Miklós Gergely*. Ára füzve 1 frt, angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
 7. **Állattan** a polgári iskolák számára. 277 képpel. Irta *Miklós Gergely*. Ára 1 frt, angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
 8. **Kémia.** Polgári iskolák és tanítóképző-intézetek számára. 53 rajzzal. Irta *dr. Kovács János*. I. rész. Ára füzve 80 kr., angol vászonkötésben 1 frt.
 9. **Ugyanas II. rész.** 58 ábrával. Ára füzve 80 kr., angol vászonkötésben 1 frt.
 10. **Földrajz.** A polgári iskolák I. osztálya számára. 16 színezett, a szövegbe nyomott térképpel és számos rajzzal. Homolka Józseftől. Irta *Baló József* és *dr. Hajnóczy R. József*. Ára 1 frt, angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
 11. **Világtörténelem.** I. rész. A polgári leányiskolák számára. 4 színezett térképpel és számos a szövegbe nyomott képpel. Irta *Kozma Gyula*. Ára füzve 1 frt., angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
 12. **Gazdaságtan.** Felsőbb leányiskolák számára. Irta *Sebestyénne Stetina Ilona*. Ára füzve 60 kr., angol vászon kötésben 80 kr.
 13. **Háztartástan.** A polgári leányiskolák számára. Irta *Sebestyénne-Stetina Ilona*. Ára füzve 60 kr., angol vászonkötésben 80 kr.
 14. **Német nyelvtan és olvasókönyv** I. rész. A polgári iskolák számára. Irta *Dr. Herrmann Antal*. Ára füzve 80 kr., angol vászonkötésben 1 frt.
- A vallás- és közokt. m. kir. miniszterium által a felső népiskolák, polgári- és ipariskolák számára 1885. 41.890. sz. a. ajánlatott.**
15. **Általános iskolai atlasz.** A legújabb földrajzi ismeretek után. Összehasonlító adatokkal *György Aladár*-tól. Ára 36 kr.
- A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium által 1888. évi 764. sz. a. a népiskolák számára engedélyezett**

Méhner-féle megyei térképek

külön-külön kaphatók, ára egyenkint 8 kr. Minden járás külön színezve.

A nagymélt. vall. és közokt. m. k. miniszterium által 1888. évi decz. 20-án 17358. sz. a. iskolai használatra

ENGEDELÝEZETT TANKÖNYVEK ÉS TÉRKÉPEK.

I. Elemi iskolák számára:

GYERTYÁNFFY-KISS-RADÓ.

Olvasókönyv	az elemi népisk. II. oszt. számára, II. kiad.; ára kötve 30 kr.
Olvasókönyv	" " " III. oszt. számára, II. kiad.; " " 36 kr.
Olvasókönyv	" " " IV. oszt. számára, II. kiad.; " " 40 kr.
Olvasókönyv	" " " V. és VI. oszt. valamint az ismétlő iskolák számára is " " 72 kr.

Dr. HAJNÓCZI R. JÓZSEF.

Alkotmánytan az elemi és ismétlő népiskolák számára. Ára füzve 16 kr. kötve 20 kr.

VARGYAS ENDRE.

Földrajz az elemi népisk. III., IV., V., VI. oszt. számára. II. kiad. 14 képpel. Már 1886. decz. 16-án 38636. sz. a. ajánlott tankönyv. Ára bekötve 28 kr.

Ugyanaz külön a III., IV. oszt. számára. Ára 16 kr.

" " az V., VI. " " " 16 kr.

Magyar nyelvtan az elemi iskolák II., III., IV., V. és VI. oszt. számára. Ára bekötve 28 kr.

Ugyanaz külön a II., III. oszt. számára 12 kr.

" " " IV. " " " 12 kr.

" " " az V., VI. " " " 12 kr.

Természetrajz, az elemi isk. V. és VI. oszt. számára. 57 képpel. Ára kötve 28 kr.

Magyarok története, az elemi isk. V. és VI. oszt. sz. 5. kiadás. Ára 28 kr.

Győr város és Győr megye földrajza. 7 képpel. Ára bekötve 16 kr.

Ugyanaz. Győr megye színes térképével együtt bekötve 20 kr.

Erdbeschreibung für die III. IV. V. und VI. Volksschulklassen, mit 14 Bildern. Preis geb. 28 kr.

Geschichte der Ungarn für die V. VI. Klasse der Volksschule; geb. 28 kr.

BELICZA JÓZSEF, fővárosi igazgató-tanító

Számtan	az elemi népiskolák II. oszt. számára; ára kemény köt. 20 kr.
Számtan	" " " III. oszt. " " " 24 kr.
Számtan	" " " IV. oszt. " " " 28 kr.
Számtan	" " " V. oszt. " " " 32 kr.
Számtan	" " " VI. oszt. " " " 36 kr.

BEIN KÁROLY.

Természettan, a népiskolák és az ismétlő iskolák számára. 58 ábrával. Ára kötve 28 kr.

ERTL HERIBERT.

Természetrajz a tótajku mindennapi és ismétlő népiskolák számára. **Prirodopis** pre slovenské každodennie a opakujuce národné školy; — ára kötve 30 kr.

SEBESZTHA KÁROLY, kir. tantelügyelő.

A magyarok története tótajku elemi iskolák számára. **Dejiny uherska** pre slovenské elementarné školy. Ára kötve 12 kr.

PERES SÁNDOR.

A beszéd és értelemgyakorlatokról. Pályadíjat nyert vezérkönyv a népiskolák számára. Ára füzve 60 kr. bekötve 80 kr.

II. Polgári iskolák számára:

1. **Olvasókönyv a polg. iskolák I. oszt. számára.** Szerkesztették *Gyertyánffy István* és *dr. Kiss Áron*. Ára füzve 60 kr., angol vászonkötésben 80 kr.
2. **Ugyanas a II. oszt. számára.** Ára füzve 60 kr., angol vászonkötésben 80 kr.
3. **Magyar nyelvtan mondattani alapon.** I. rész. Polg. iskolák és középiskolák első osztálya számára. Irta *Király Pál*. Ára füzve 80 kr. angol vászonkötésben 1 frt.
4. **Ugyanas a II. osztály számára.** Ára füzve 60kr. angol vászonkötésben 80 kr.
5. **Ásványtan a közet- és földtan alapvonalaival.** A polgári iskolák I. és III. osztályai s a felső népiskolák számára. 166 képpel. Irta *Miklós Gergely*. Ára füzve 96 kr., angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
6. **Növénytan.** A polgári iskolák I. és III. osztályai számára. 225 képpel. Irta *Miklós Gergely*. Ára füzve 1 frt. angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
7. **Állattan a polgári iskolák számára.** 277 képpel. Irta *Miklós Gergely*. Ára 1 frt. angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
8. **Kémia.** Polgári iskolák és tanítóképző-intézetek számára. 53 rajzzal. Irta *dr. Kovács János*. I. rész. Ára füzve 80 kr., angol vászonkötésben 1 frt.
9. **Ugyanas II. rész.** 58 ábrával. Ára füzve 80 kr., angol vászonkötésben 1 frt.
10. **Földrajz.** A polgári iskolák I. osztálya számára. 16 színezett, a szövegbe nyomott térképpel és számos rajzzal. Homolka Józseftől. Irta *Baló József* és *dr. Hajmóczy R. József*. Ára 1 frt. angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
11. **Világtörténelem.** I. rész. A polgári leányiskolák számára. 4 színezett térképpel és számos a szövegbe nyomott képpel. Irta *Kozma Gyula*. Ára füzve 1 frt., angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
12. **Gardaságtan.** Felsőbb leányiskolák számára. Irta *Sebestyénné Stetina Ilona*. Ára füzve 60 kr., angol vászon kötésben 80 kr.
13. **Hástartástan.** A polgári leányiskolák számára. Irta *Sebestyénné-Stetina Ilona*. Ára füzve 60 kr., angol vászonkötésben 80 kr.
14. **Német nyelvtan és olvasókönyv** I. rész. A polgári iskolák számára. Irta *Dr Herrmann Antal*. Ára füzve 80 kr., angol vászonkötésben 1 frt.
- A vallás- és közokt. m. kir. miniszterium által a felső népiskolák, polgári- és ipariskolák számára 1885. 41.890. sz. a. ajánlatotott.**
15. **Általános iskolai atlasz.** A legújabb földrajzi ismeretek után. Össze-basonlító adatokkal *György Aladár*-tól. Ára 36 kr.
- A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium által 1888. évi 764. sz. a. a népiskolák számára engedélyezett**

Méhner-féle megyei térképek

külön-külön kaphatók, ára egyenkint 8 kr. Minden járás külön színezve.

Méhner Vilmos kiadásai.

Virágos kert a magyar lyra legszebb virágaiból. Szerkesztette: **Szász Károly**. Lyrai költőink legszebb alkotásaival: **Vörösmarty, Petőfi, Arany, Tompa, Kölcsey, Komócsy, Gyulai, Lévay, Bajza, Vajda, Tóth Kálmán, Szász Károly** és az ifjabb nemzedék legjelesebbeinek kiváló műveivel találkozik e ragyogó s a magyar könyvpiaczon páratlan műben az olvasó. Csaknem **100** gyönyörű kép ékíti a könyvet (a rajzok **Greguss, Aggházy** és **Keletli**-től valók) ezenkívül: **12** a képszelhető legszebb aquarell (színyomatn) virág. Ára pompás diszkötésben dús aranyozással és aranymetszéssel **12** frt.

Rózsák könyve, Hazai és külföldi írók műveiből. **Tizenkét pompás színezett rózsaképpel**. Összeállította: **G. BÜTTNER JULIA**. Ára pompás diszkötésben aranymetszéssel **5** frt.

Jakab Ödön összes költeményei. **Hangok az ifjúságból**. E gyűjtemény **20** iven Jakab Ödön minden idáig írt költeményeit foglalja magában. Ára füzve **1** frt **60** kr. pompás diszkötésben aranymetszéssel **2** frt **80** kr.

Költők lugasa. Az újabbkori magyar költészet termékeinek képekkel díszített gyűjteménye. E pompásan kiállított könyvben, mint valódi díszműben, újabbkori **50** lyrai költőnk kiváló művei, **több mint 100** költeménnyel vannak képviselve. A gyönyörű szép aquarell-csimképen kívül, mely valódi remekmű, a szöveghez tartozó **több mint 70** művészi kivitellű és gyönyörű illusztráció díszíti e művet. Ára pompás diszkötésben dús aranyozással és aranymetszéssel **4** frt.

Hölgyek titkára. Ebben foglaltatnak: Legújabb és legteljesebb „**Virág-tésége**”; — „**A drágakövek jelentősége**”; — „**Keztyűnyelv**”; — „**Zsebkönyvnyelv**”; — „**Bélyegnyelv**”; — „**Titkos írásjegyek**”; — „**A szerelem könyvéből**”; — „**Emléklapok**”; — „**Külföldi dalok**” stb. Ára pompás diszkötésben **1** frt.

Anyák könyve Tárcalevelek alakjában tanítja a fiatal anyát és gazdasszonyt azon tudományra, mely e szóval fejezhető ki: „**Gyermeknevelés**”; vezérfontalul igyekszik szolgálni, miként olthatók be a gyermek szívébe a szív-miveltetés, a **tapintat, a megalégedés, a munka iránti szeretet** s mindamaz erények, melyeket, ha valaki bír, jó polgárrá, avagy honleánnyá lehet. Ára aranyozott angolvaszon diszkötésben **2** frt. Pompás diszkötésben, dús aranyozással aranymetszéssel **3** frt.

Vörösmarty Mihály összes munkái. Nyolcz kötet. A költő kimerítő életrajzával és kitünően sikerült arcképmetszetű arcképpel. **Egyedüli teljes kiadás**. Rendezte és jegyzetekkel kísérte: **Gyulai Pál**. Ára füzve **20** frt. pompás diszkötésben, aranymetszéssel **30** frt.

Vörösmarty összes munkái **57** füzetben is kapható és egy-egynek ára **35** kr.

Tompa Mihály összes költeményei. Négy kötet. Teljes diszkötésben a költő arcképpel és életrajzával, írta **Szász Károly**. Sajtó alá rendezte és jegyzetekkel kísérte **Lévay József**. Ára füzve **10** frt, pompás diszkötésben arany metszéssel **15** frt.

Tompa költeményei **27** füzetben is kapható és egy-egynek ára **35** kr.

Garay János összes munkái. Öt kötet. Teljes diszkötésben a költő arcképpel és életrajzával. Sajtó alá rendezte és jegyzetekkel kísérte **Ferenczy József**. E teljes kiadás ugyanabban a díszes kiállításban és alakban, mint Vörösmarty és Tompa művei **öt** kötetben megjelent és ára füzve **10** frt, pompás diszkötésben **16** frt.

Garay összes művei **35** füzetben is kapható, egy-egy füzetnek ára **35** kr.

Méhner Vilmos kiadásai.

Vas Gereben regényeinek együttes képes kiadása. Tíz kötet.

I. Régi jó idők	füzve 2 frt. diszkötésben	2.80
II. Nagy idők, nagy emberek	" 2 " "	2.80
III. Pörös atyafiak	" 2 " "	2.80
IV. Nemzet napessámosai	" 2 " "	2.80
V. Egy alispán	" 2 " "	2.80
VI. Garasos arisztokrácia	" 2 " "	2.80
VII. Tekintetes urak	" 2 " "	2.80
VIII. Jurátus élet	" 2 " "	2.80
IX. Életunt ember	" 2 " "	2.80
X. Dixi, Adomák	" 2 " "	2.80

Az összes műben 1200 kép van, melyeket Gyulai László jeles művésznk eredeti főlvételek alapján kiváló gonddal és ízléssel rajzolt. A regények füzetekben is kaphatók, egy-egy kötet 8—9 füzetből áll, egy-egy füzetnek ára 25 kr.

Trefort Ágoston. Beszédék és levelek. Ára 2 frt 80 kr.

Gönczy Pál. Tanulmányok. Sajtó alá rendezte dr. Kiss Áron. Szerző képekkel díszített életrajzával és sikerült arezképével Ára 2 frt., finom velin papiroson 3 frt.

Magyarország Budavár visszafoglalása korában.

A magyar történelmi társulat által koszoruzott pályamunka. Irta: Dr. Acsády Ignác. A szerző a régi Magyarországról teljes és kimerítő képet ad, s hogy a munka belső becsé igen jelentékeny, annak elég bizonyítéka, hogy a legilletékesebb közeg, az országos magyar tört. társulat nagy dícséret közt pályadíjjal tüntette ki. Irálya könnyed és magyaros, előadási módja élvezetes s könyve olyan érdekes, mint valami regény. Ára 1 frt 80 kr.

A „Föld és Népei.” Föld- és népismeji kézikönyv. Három kötet. Több mint 600 gyönyörű képpel és külön kép- és térkép-melléletekkel. Pompás angol vászonkötésben, dús aranyozással, barna, kék és szürke színben ára a három kötetnek 20 frt 50 kr. Egyes kötetek is kaphatók és pedig ára: az I. kötetnek (Amerika) 7 frt 50 kr., a II-iknek (Ázsia Afrika és Ausztrália) 6 frt 50 kr., a III-iknek (Európa és a sarkvidékek) 6 frt 50 kr. A mű 67 füzetben is kapható. Ára egy-egynek csak 30 kr.

A Magyar Szabadságharcz Története 1848-49-ben.

207 képpel. Irta Vargyas Endre, kir. tanfelügyelő. Második teljesen átdolgozott és bővített kiadás. 32 nagy negyedréti 3—3 ives füzetben, fehér, simított papíron tiszta nyomással. — Egy-egy füzet ára csak 20 kr. Minden füzet külön is kapható. — Az egész munka egyszerre megvéve 4 frt. rendkívül szállított kedvezmény áron szereshető meg. Szép angol vászonba kötve aranyozással 5 forint.

Fölötte hasznos az általános magyar-francia Szakácskönyv nélkülözhetlen kalauz minden háztartásban. Minden igénynek megfelelő kifogástalan szakácskönyv. Legfőbb tekintettel a jó magyar konyhára, de e mellett tekintettel a szakács-művészet magasabb igényeire is, szóval minden háztartás, a legegyszerűbbtől a legmagasabbig megtalálja benne a magáét. A mű a szöveg közé nyomott mintegy negyven négyezer művészi kivitelű képpel, azonkívül pompás színnyomatu címlappal és huszonegy gyönyörű színnyomatu műmelléklettel egy vaskos kötetben (ezer oldal) pompás diszkötésben ára 7 frt 50 kr. A mű 24 — 30 kros — füzetben is kapható.